

20 Omirbaev S.M. Implementation of Dublin descriptors. <https://news.kaznmu.kz/wp-content/uploads/2014/08/2>.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена изучению взаимосвязей между познавательными, личностными качествами студентов и их самооценкой. Автором были выявлены противоречия исследования в свете недостатков традиционного содержания обучения в вузе. Целью исследования была подготовка магистрантов как будущих преподавателей на курсе педагогики высшей школы. Определение роли влияния на познавательное и личностное развитие основных ценностей образовательного процесса, позволило автору исследования разработать экспериментальную программу обучения, направленную на формирование профессиональной самооценки. В ходе педагогического эксперимента автором была подготовлена и разработана система упражнений по содержанию темы занятий для концентрации внимания обучающихся и усиления их познавательной активности. Использование интерактивных методов на практических занятиях, позволило автору создать обучающий контент для развития познавательных и личностных навыков обучающихся. В качестве обязательного условия воздействия на развитие этого вида умений был сделан акцент на формирование навыков самооценки обучающихся, определение эффективности использования различных методов обратной связи и рефлексии. В результате такого подхода у обучающихся была сформирована способность к самодиагностике своей самооценки. Это, в свою очередь актуализирует развитие необходимых для профессиональной деятельности познавательных и личностных качеств. По итогам исследования, можно констатировать вовлеченность обучающихся, о чём свидетельствуют ответы на анкеты на предмет эффективности содержания обучения, его средств. Таким образом, можно утверждать, что развитие самооценки влияет на познавательные потребности, личностные качества и улучшение уровня профессионально-педагогических компетенций на практических занятиях по педагогике высшей школы.

FTAXP: 77.31.13

Бахтиярова С.Ж., аға оқытушы, магистр, <https://orcid.org/0000-0002-4713-9021>
«Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті»КеАҚ, Орал қ.,
Жәңгір хан көшесі 51, 090009, Қазақстан, sayagul.bakhtiyarova@mail.ru

Bakhtiyarova S.Zh. senior lecturer, Master's degree, <https://orcid.org/0000-0002-4713-9021>
NJSC «West Kazakhstan Agrarian and Technical University named after Zhangir khan»,
Uralsk, st. Zhangir Khan 51, 090009, Kazakhstan, sayagul.bakhtiyarova@mail.ru

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ЖӘНЕ СПОРТ МАМАНДАРЫН ДАЯРЛАУДАҒЫ «ОЛИМПИДАЛЫҚ БІЛІМ» ПӘНІНІҢ РӨЛІ THE ROLE OF THE DISCIPLINE «OLYMPIC EDUCATION» IN THE TRAINING OF SPECIALISTS OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

АНДАТПА

Мақалада жоғары оқу орындарында болашақ дене шынықтыру және спорт мамандарын даярлауда олимпиадалық білім беруді дамыту қарастырылады. Зерттеудің өзектілігіне назар аударып, Олимпиада ойындарының жүлдегер спортшыларының жетістіктері үлкен әлеуметтік, тәрбиелік және тәрбиелік мәнге ие екенін ескере отырып, оқу процесіне «Олимпиадалық білім» элективті пәнін енгізу қажет.

Бұл ретте балалар мен жастарды олимпиадалық білім берудің мұраттары мен құндылықтарына баулудың төмен деңгейі байқалады.

Автордың пікірінше, олимпиадалық білім беруді болашақ дене шынықтыру және спорт мамандарының оқу процесіне қосу олимпиадалық қозғалыс туралы білім жүйесін қалыптастыруға, олимпиаданың мұраттары мен құндылықтарына тартуға ықпал етеді. Мақалада шетелдік және қазақстандық ғалымдардың олимпиадалық білім беру саласындағы

зерттеулеріне шолу жасалған. Сонымен қатар, мақалада болашақ дене шынықтыру және спорт мамандарының олимпиадалық білім берудің рөлі және оны «Олимпиадалық білім» элективті пәнін оқығаннан кейін кәсіби қызметте қолдануға дайын екендігі туралы сауалнамасының нәтижелері көрсетілген. Нәтижесінде элективті пән дене шынықтыру және спорт мамандары үшін олимпиадалық білім берудің рөліне және оны кәсіби қызметінде пайдалануға дайындығын арттыруға айтарлықтай әсер ететіні байқалды.

ANNOTATION

The article discusses the development of olympic education in the training of future specialists in physical culture and sports in higher educational institutions. Focusing on the relevance of the study, taking into account that the achievements of olympic medal-winning athletes are of great social, educational and educational significance, it is necessary to introduce the elective subject "Olympic education" into the educational process. .

At the same time, there is a low level of familiarization of children and youth with the ideals and values of Olympic education.

according to the author, the inclusion of olympic education in the training process of future specialists in physical culture and sports contributes to the formation of a system of knowledge about the olympic movement, familiarization with the ideals and values of Olympism. The article presents an overview of research conducted by foreign and kazakh scientists in the field of olympic education. in addition, the article shows the results of a survey of future specialists in physical culture and sports about the role of olympic education and the willingness to use it in professional activities after reading the elective subject "Olympic education". As a result, it was noted that the elective subject has a significant impact on the role of olympic education for specialists in physical culture and sports and increasing their willingness to use it in their professional activities.

Кілт сөздер: *олимпиадалық білім беру, элективті пән, болашақ дене шынықтыру және спорт мамандары, олимпиадалық қозғалыс.*

Keywords: *olympic education, elective subject, future specialists in physical culture and sports, olympic movement.*

Кіріспе. Қазақстанда олимпиадалық білім беруді енгізу мәселесін зерделеу жан –жақты көзқарасты талап етеді. Олимпиада ойындарының жүлдегер спортшыларының жетістіктері үлкен әлеуметтік, білім беру және тәрбиелік мәнге ие [1, б.12]. Алайда, коммерцияландыру, кәсіпқойландыру, біржақты төрелік ету, заманауи олимпиадалық спорт түрлерінде допингті қолдану олимпиадалық қозғалыстың дамуына орны толмас зиян келтірді, оның қағидаттарын бұзды және олимпизм идеясының жойылуына әкелді. Осыған орай, болашақ дене шынықтыру және спорт мамандарын дайындауда олимпиадалық мәдениет пен білім беруді жетілдіру олимпиадалық қозғалыста туындайтын дағдарысты жағдайлардан шығуға көмектеседі.

Олимпиадалық білім беру мәселелері отандық және шетелдік көптеген ғалымдар мен практиктердің назарын аударды. Олар халықаралық олимпиада конгрестерінде, ғылыми конференцияларда, семинарларда және ғылыми жұмыстарда талқыланады. Қазақстанда Қазақ спорт және туризм академиясы «Олимпиадалық спорт және баршаға арналған спорт» Халықаралық ғылыми конгрестерін жүйелі түрде өткізіліп тұрады, оған шетелдің көптеген елдерінің ғалымдары қатысады [2].

Соңғы жылдары А.Б.Дошыбеков [3], А.І. Zagrevskaya [4], О.С. Schneider [5], В.Мариa [6], М.Загитова [7], Г.Н.Грец [8] жүргізген зерттеулерде жастардың олимпиадалық білім беру мәселелерін шешу, олимпиадалық қозғалыс туралы білім жүйесін қалыптастыру, олимпизмнің мұраттары мен құндылықтарымен таныстырудың өзектілігіне байланысты, оны іс жүзінде жүзеге асырудың жаңа нысандарын, құралдары мен әдістерін, ұйымдастырудың жаңа тәсілдерін іздестіру арқылы осы педагогикалық қызметтің тиімділігін арттыру мәселесі алға тартылуда.

Зерттеудің мақсаты. Жоғары оқу орындарында дене шынықтыру және спорт мамандарын даярлаудағы «Олимпиадалық білім» пәнінің рөлін анықтау және тәжірибеде тексеру.

Зерттеудің әдістері. Ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді талдау және жалпылау, дене шынықтыру және спорт мамандарына сауалнама жүргізу, зерттеу нәтижелерін өңдеу.

Зерттеу нәтижесі мен талқылау. Жас ұрпақтың олимпиадалық білімі бойынша жұмыстың тиімділігі, ең алдымен, осы жұмысты жүргізуге тікелей қатысты мамандарды дайындау деңгейіне байланысты. Өкінішке орай, қазіргі таңда дене шынықтыру және спорт саласы мамандары балалар мен жастарға олимпиадалық білім берудің мақсаттары, міндеттері, мазмұны, құралдары мен әдістері туралы өте әлсіз түсінікке ие

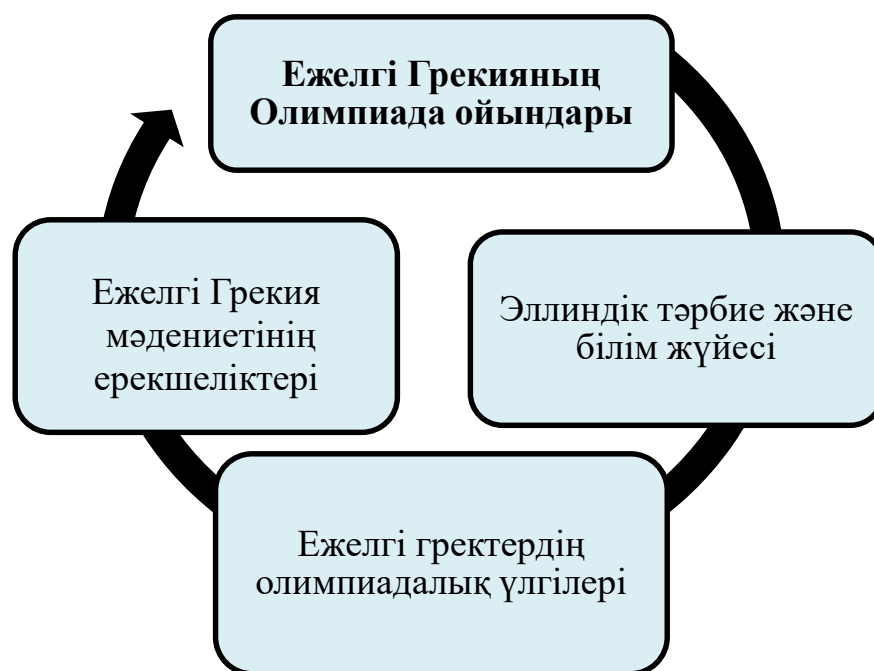
А.А. Романовтың [9] зерттеуінде білім алушылардың гуманитарлық білім беру жүйесіндегі олимпиадалық білім берудің функцияларын, мақсаттары мен міндеттерін жаңа түсіну қажеттілігін негіздегенін көруге болады. Зерттеудің практикалық маңыздылығы студенттерде Кубертеннің Олимпизм тұжырымдамасы туралы толыққанды білімді қалыптастырудың қажеттігін көздейді.

С.Матвеев [10] және басқалары олимпиадалық білімнің бастауларын тарихи аспектіде қарастырып, осы негізде қазіргі қоғам жағдайында балалар, жасөспірімдер мен жастар арасында Олимпиаданы одан әрі танымал ету жолдарын айқындай отырып, олимпиадалық білімнің негізін ежелгі грек олимпиадалық спортының тарихи құжаттарынан, ежелгі мәдениеттің ерекшеліктері мен эллиндік білім беру жүйесінен іздеу керектігін мәлімдейді.

С.Матвеев атап өткендей Пьер де Кубертеннің негізделген және тұжырымдалған олимпиадалық білім берудің теориялық-әдістемелік базасына үш кезең кіреді:

1. Олимпиадалық білім ойларының бастауы;
2. Олимпиадалық білім негіздерін қалыптастыру;
3. Олимпиадалық білімнің қалыптасуы және дамуы.

1 - суретте олимпиадалық спорттың негіздерін ғылыми деректермен сипаттай отырып, олимпиадалық білімінің бастауын бірлікте қарастырады.



Сурет 1 – С. Матвеев, Л. Радченко, Я. Щербашин қарастырған олимпиада білімінің бастауы [10, 47 б.]

М.М. Булатова [11] олимпиадалық ойындар мен олимпиадалық қозғалысты тарихи, әлеуметтік-экономикалық, саяси, білім беру және таза спорттық сипаттағы құбылыстар мен процестердің жиынтығы ретінде олардың жетістіктері мен проблемаларын, оң және теріс аспектілерін, даму қауіптері мен болашағын ескере отырып зерттеді. Көптеген елдерге тән дәстүрлі түрде қалыптасқан олимпиадалық білім беру тұжырымдамасы уақыт қажеттілігінен

артта қалғандығын, әсіресе олимпиадалық құндылықтардың әмбебаптығына, олимпиадалық білімнің жаһандық білім беру әлеуетіне қойылатын талаптардың күшейгендігін көруге болады.

В.И. Столяров [12] олимпиадалық білім берудің авторлық тұжырымдамасын әзірлеу мен практикалық іске асырудың көп жылдық тәжірибесін жинақтады. Осы олимпиадалық білім берудегі педагогикалық іс-әрекеттің теориясы мен практикасындағы өзекті проблемалар мен елеулі қателіктерге сипаттама берді Олимпиадалық білім беру теориясы мен практикасындағы үлкен қателіктерді үш бағытта қарастырды:

1. Олимпиадалық білім беру - өте кең түсінік. Ол көбінесе дене шынықтыру және спорт саласындағы педагогикалық қызметтің кез-келген түрін қамтиды: адам денсаулығын сақтауға және нығайтуға, дене қасиеттері мен дене шынықтыруды қалыптастыруға, спорттық дағдыларға үйретуге және т.б. бағытталған іс-шаралар.

2. Балалар мен жастарды олимпизмнің мұраттары мен құндылықтарымен таныстырумен байланысты педагогикалық іс-әрекетті өте тар түсіну: оның мақсаттары мен міндеттері тек олимпиадалық қозғалыс пен олимпизм туралы білімді қалыптастыруға әкеледі.

3. Негізгі күш-жігер балалар мен жастардың олимпиадалық қозғалыстың тарихы мен қазіргі жағдайын сипаттайтын фактілер туралы білімдерін қалыптастыруға бағытталған. Бұл білім маңызды болғанымен, олимпиадалық қозғалыстың мақсаттары мен міндеттері, олимпизм идеалдары мен құндылықтары, Кубертен концепциясының негізгі ұғымдары, олардың рөлі, маңызы және қазіргі жағдайда жүзеге асыру әдістері, қалай сақтау керектігі туралы білім. Қазіргі олимпиадалық қозғалыстың гуманистік құндылығы және онымен байланысты келеңсіз құбылыстарды жою.

Ал Б.М. Доскараевтің [13] еңбегінде олимпиадалық білім мен тәрбие, жалпы олимпиадалық қозғалысқа, ондағы Қазақстандағы алар орынына қатысты тарихи мәліметтермен, олимпиадалық ойындар мен отандық спорттық қалыптасуына қатысты бірегей материалдар баяндалған. Автор бүгінде олимпиадалық білім беру мен мәдениетті, Қазақстанда тарихи-олимпиадалық тақырып саласында ғылыми зерттеулерді жандандыру қажеттілігін атап өтті

А.А. Макаров олимпиадалық білім беру теориясы мен практикасының өзекті мәселелерін ұсына отырып, олимпизм идеяларын түсіндіру және насихаттау жөніндегі жұмыстың тиімділігін арттыру үшін жұмыс тек дене шынықтыру сабақтарында ғана емес, басқа да оқу пәндері, әсіресе гуманитарлық пәндер шеңберінде жүргізілуі тиіс деп шешті [14]. Олимпиадалық білім берудің тиімді жүйесін құру, атап айтқанда, олимпиадалық тақырыпты мемлекеттік білім беру стандарттарына, жалпы білім беретін мектептердің дене шынықтыру бағдарламаларына, спорт мектептерінің оқу жоспарларына, мектептен тыс мекемелерде бүгінгі олимпиада ойындарының тақырыбын ұсынып, бірақ олимпизм мен олимпиадалық қозғалыс мәселелері жоқ іс-шараларына енгізу негізінде мүмкін болатынын жариялады.

И.И. Гуслистова [15] зерттеуінде олимпиадалық білім беру негіздерін оқыту әдіснамасы, оның құндылықтарын тарату және насихаттау мәселелерін қарастырды. Өзекті ретінде аксиологиялық, белсенділік және жеке тәсілдерді ұсынды, олардың әрқайсысының өзіндік ерекшеліктерінің барына талдаулар жүргізді.

Ф.Н. Солдатенков [16] олимпиадалық білім беруді дене шынықтыру мен салауатты өмір салтын ынталандыруды дамыту құралы ретінде пайдалану мүмкіндіктерін зерттеді. Олимпизм білгірлерінің байқаулары түрінде балалармен жұмыс түрлерін егжей-тегжейлі қарастырды. Олимпиадалық білім беру құралдарына негізделген іс-шаралар кешенінен өткеннен кейін балалардың салауатты өмір салтына деген ынтасын зерттеу нәтижелері арқылы дәлелдеулер жасады

А.А. Захаревич [17] мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің мысалында беларусь республикасында олимпиадалық білім беру бойынша іс-шараларды ұйымдастыру бойынша зерттеулер жүргізген.

М. В. Шакирова [18] бұрын жүргізілген зерттеулерге сүйене отырып, авторлар олимпиадалық білім тиісті педагогикалық жағдайлар кешенін сақтай отырып, дене шынықтыру жоғары оқу орны студенттерінің азаматтығын қалыптастыруға ықпал етеді деп жазады.

Л.С. Леонтьеваның зерттеуі [19] «Олимпиадалық білім» пәнін меңгерудің мазмұны мен тиімділігін бағалауға байланысты өзекті мәселелерге арналған. Автор оның құрылымындағы негізгі тақырыптарды ұсынып, сабақтарды өткізудің жаңа түрлері мен мазмұндық құрамдас

нысандарының кеңейтілген спектрі көрсетілген. Сондай-ақ оны зерделеу нәтижесінде білім алушылардың білімін бағалау кезінде критерийлері шкаласын әзірледі.

И.И. Гуслистова [20] зерттеуінде олимпиадалық резервтегі орта мектеп-мектеп оқушыларының олимпиадалық білім мазмұнына құндылық қатынасын қалыптастыру мәселелеріне арнаған. Олимпиадалық білім мазмұнын меңгеру үшін автор әзірлеген педагогикалық әдістеме ұсынады.

Эксперимент жүргізу үшін Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің дене шынықтыру және спорт мамандығының 3 курс студенттерінен бақылау (30 адам) және тәжірибе (30 адам) екі тобы құрылды. М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде «Олимпиадалық білім» элективті пәні 2019-2020 оқу жылынан бастап ғылыми Кеңесінің 2019 жылдың 27 мамырдағы № 9 хаттамасы қаулысымен Дене шынықтыру мамандығының 3 курсының оқу жұмыс жоспарына енгізілді. Сондықтан бақылау және тәжірибелік екі топқада «Олимпиадалық білім» элективті пәні бойынша сабақтар оқу жоспарына сәйкес бір семестр бойы оқытылды.

Тәжірибелік топ біз жасаған олимпиадалық білім беруді жетілдіруге бағытталған авторлық әдістеме бойынша, ал бақылау тобы жалпы қабылданған жоғары оқу орындарының әдістемесі бойынша оқыды.

«Олимпиадалық білім» пәнін оқығаннан кейін олимпиадалық білім берудің рөлі, олимпизм мұраттары мен құндылықтарына танысуы, жас ұрпаққа олимпиадалық білім беруді жүргізуге дайындығы туралы зерттеу жүргіздік.

Дене шынықтыру және спорт мамандарын дайындауға арналған «Олимпиадалық білім беру» элективті оқу пәнінен алған білімдерінің жоғарылағанын көре отырып, студенттердің олимпиадалық білім беруді іске асыруға дайындығын тексеру мақсатында дене шынықтыру және спорт мамандарына «Олимпиадалық білім берудің рөлі мен кәсіби қызметінде қолдану дайындығы» сауалнамасын жүргіздік.

Сауалнама нәтижесі бойынша «Олимпиадалық білім» элективті пәнін оқығаннан кейін дене шынықтыру және спорт мамандығы студенттерінің тәжірибе тобында олимпиадалық білім берудің рөлі мен кәсіби қызметінде қолдану дайындығын анықтауда біршама әсерлер байқадық. Дене шынықтыру және спорт мамандығы студенттерінің тәжірибе тобы «Олимпиадалық білім беру» оқу пәніне 55%-ы үлкен қызығушылықпен қатысқанын, сонымен қатар қызығушылықты сезінсе де әлі де білімдерін толықтырғысы келетіндердің көрсеткіші 40% құрады, тек 5 %-ы жақсы баға алу үшін қатысқанын кестеден байқадық.

Екінші сұрақ бойынша топта алған білімдерін бағалауының «өте жақсы» деңгейі - 58%, «жақсы» - 39%, «қанағаттанарлық» деңгейі – 3% құрады.

Үшінші сұрақ бойынша сыналудың барлығы дерлік олимпизмнің мұраттары мен құндылықтарына таңдау берген. Оның ішінде ең жоғары таңдау «Fair Play қағидасы-спорттық жарыстардағы адал және әділ күрес» құндылығы 62% бағалаған. «Жақсы дамыған адамның идеалы (атлет)» құндылығы 14%, «Жеңіс емес, басты қатысу» құндылығы 16% шектелді, «Жылдам, жоғары, күшті!» спорттық ұраны» 8% құрады.

Төртінші сұрақ бойынша студенттер «олимпизмнің мұраттары және құндылықтарымен таныстым» деп 52%, «олимпиадалық сауаттылығымды арттырдым» деп жауап берді, «олимпизмді жүзеге асыруға біліктілігім қалыптасты» деп 27% таңдау жасады. Сонымен қатар «ештеңе игерген жоқпын» деушілер 0% -ы құрап, қуантарлық сәтті сезіндік.

Бесінші сұрақ бойынша «Отандық спортшылардың өнер көрсетуіне» 33% ең жоғары таңдау жасаған, «Оқушыларға олимпиадалық білім беруді тарату әдістері мен нысандарына» 28%, Ежелгі Олимпиада ойындарына 21%, қазіргі Олимпиада ойындарының қозғалысына 18% қызығушылық танытқан.

Соңғы ең маңызды «Сіз жас ұрпаққа олимпиадалық білім беруді жүргізуге дайынсыз ба, оған қажетті білім мен дағдыларыңыз бар ма?» деген сұраққа 70%-ы «ия, толық көлемде», 25% -ы «ия, бірақ толық емес», 5% -ы «жауап беру қиын» екендігін көрсетті.

1 кестеде дене шынықтыру және спорт мамандарына «Олимпиадалық білім берудің рөлі мен кәсіби қызметінде қолдану дайындығы» сауалнамасының нәтижелері келтірілген.

Кесте 1 - Дене шынықтыру және спорт мамандарына «Олимпиадалық білім берудің рөлі мен кәсіби қызметінде қолдану дайындығы» сауалнамасының нәтижелері, %

№ p/c	Сұрақтар мен жауаптар тізбесі	Тәж.тобы n=30	Бақ.тобы n=30
1	Сіз «Олимпиадалық білім беру» оқу пәніне қандай қызығушылықпен қатыстыңыз?		
	а) үлкен қызығушылық сезіндім	55	32
	б) білімімді әлі де толықтырғым келеді	40	26
	в) тек жақсы баға алу үшін қатыстым	5	7
	г) қызығушылығым болмады	-	35
2	Олимпиадалық білім беруде біліміңізді қалай бағалайсыз?		
	а) өте жақсы	58	40
	б) жақсы	40	35
	в) қанағаттанарлық	3	25
3	Олимпизмнің қандай мұраттары мен құндылықтары сіз үшін ең маңызды болып табылады?		
	а) «Fair Play» қағидасы- жарыстардағы әділ күрес	62	30
	б) жақсы дамыған адамның идеалы (атлет)	14	20
	в) «Жеңіс емес, басты қатысу» құндылығы	16	14
	г) «Жылдам, жоғары, күшті!» спорттық ұраны	8	36
4	Олимпиадалық білім беру алуда қандай практикалық дағдыларды игердіңіз?		
	а) олимпизмнің мұраттары және құндылықтарымен таныстым	52	25
	б) олимпиадалық сауаттылығым артты	21	30
	в) олимпиадалық білімді жүзеге асыруға біліктілігім қалыптасты	27	21
	г) ештеңе игерген жоқпын	-	24
5	Олимпиадалық білім беру бойынша қандай ақпараттар қызықтырды?		
	а) Ежелгі Олимпиада ойындары	21	34
	б) Қазіргі Олимпиада ойындарының қозғалысы	18	33
	в) отандық спортшылардың өнер көрсетуі	33	30
	г) оқушыларға олимпиадалық білім беруді тарату әдістері мен нысандары	28	6
6	Жас ұрпаққа олимпиадалық білім беруге дайынсыз ба, оған қажетті білім мен дағдыларыңыз бар ма?		
	а) ия, толық көлемде	70	30
	б) ия, бірақ толық емес	25	35
	в) жоқ, мүлдем дайын емес	5	15
	г) жауап беру қиын	-	20

Аталған сауалнаманы жүргізудегі мақсатымыз студенттердің «Олимпиадалық білім» оқу пәніне қатынасын мен кәсіби қызметінде қолдана білу қабілеттілігін анықтау болды.

Нәтижесінде дене шынықтыру және спорт мамандарына олимпиадалық білім берудің рөлі мен кәсіби қызметінде қолдану дайындығының артуына элективті пәннің едәуір әсері бар. Алайда сауалнаманың соңғы сұрағына жүгінсек, тәжірибе топ сыналушылары пәннің тиімділігін 73%-ға бағалаған деп қорытынды айтуға болады. Біздің жүргізген сауалнама дене шынықтыру және спорт мамандарының оқушы жастарға олимпиадалық білім беруді тарату бойынша жұмысқа дайындық деңгейін түсіндіруге септігін тигізді. «Олимпиадалық білім беру» пәнін оқығаннан кейінгі сауалнама нәтижесі студенттердің оқушыларға олимпиадалық білім беру тәжірибесін қалыптастыруға дайындық жұмыстарын жүргізу қажеттігін көрсетті.

Болашақ дене шынықтыру және спорт мамандарына алған білімдері негізінде өскелең ұрпаққа білім беру мекемелерінде олимпизм, олимпиадалық білім берудің мұраттары мен құндылықтарын насихаттауды одан әрі жалғастыру үшін технологиялық қамтамасыз ету ретінде «Олимпиадалық білім негіздері» электронды оқу-әдістемелік әзірлемесі үлкен көмек болады. Демек, эксперимент барысында әзірленген және сыналған олимпиадалық білім беру бойынша «Олимпиадалық білім» элективті пәнін оқу үрдісіне енгізу болашақ дене шынықтыру және спорт мамандарына тиімділігін растағанын көруге болады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Андрущишин И.Ф. Олимпийское образование в подготовке специалистов в области физической культуры и спорта // Теория и методика физической культуры. – Алматы. – 2019. – №3(57). – Б. 11-15.
2. Bakhtiyarova S., Kuderiyev Z., Murzakhmetov Y. [et al.]. Olympic education as one of the priority areas of physical education and sports specialists// Journal of Physical Education and Sport. – 2020. – Vol. 20. – № 1. – P. 273-279.
3. Дошбеков А.Б., Мектеп оқушыларына олимпиадалық білім беруді дамыту //Теория и методика физической культуры. 2022. № 3 (69). С. 13-19.
4. Zagrevskaya A.I. Olympic education at physical culture universities based on anthropic education technologies / A. I. Zagrevskaya, V. S. Sosunovskiy // Theory and Practice of Physical Culture. – 2017. – No. 2. – P. 24.
5. Schneider O.S. Efficiency of Olympic preschool physical education in families / O. S. Schneider, M.A. Sotnikova, I. M. Vorotilkina // Theory and Practice of Physical Culture. – 2017. – No. 7. – P. 21.
6. Maria B. Distance-pedagogical technologies in olympic education for schoolchildren / Oleksandr K., E. Valentina, Y. Olena // . – 2019. – Vol. 19, No. 4. – P. 2497-2503.
7. Загитова М. Организация деятельности региональных центров олимпийских исследований и олимпийского образования в Украине / М. Загитова, Л. Радченко // . – 2019. – № 1. – С. 4-9.
8. Грец Г. Н. Особенности контекстного (междисциплинарного) подхода в школьном олимпийском образовании // Физическая культура в школе. – 2022. – № 3. – С. 17-20. –
9. Романов А.А. Функции олимпийского воспитания в системе гуманитарного образования обучающихся // Ученые записки университета им. П.Ф. Лесгафта. – 2022. – № 4(206). – С. 363-367.
10. Матвеев С., Радченко Л., Щербашин Я. Олимпийское образование от Древней Греции до современности // Наука в Олимпийском спорте. – 2007. – С. 46-52.
11. Булатова М.М. Платонов В. Олимпизм и олимпийское образование: история, современность, будущее // Наука в олимпийском спорте. – 2018. – № 4. – С. 4-27.
12. Столяров В. Концепция олимпийского образования (многолетний опыт разработки и внедрения в практику) / В. Столяров // Наука в олимпийском спорте. – 2019. – № S3. – С. 112-117.
13. Доскараев Б.М. Қазақстандағы олимпиадалық білім және спорт тарихының очерктері: Оқу құралы. / Б.М. Доскараев, Е.К. Сейсенбеков, Е.Т. Алтынбек. – Алматы: ҚазСТА, 2019. – 400 б.
14. Макаров А.А. Актуальные вопросы теории и практики олимпийского образования // Вестник Полоцкого государственного университета. Серия Е. Педагогические науки. – 2008. – № 5. – С. 116-120.
15. Гуслистова И.И. Методологические подходы в олимпийском образовании // Вышэйшая школа: навукова-метадычны і публіцыстычны часопіс. – 2019. – № 2(130). – С. 37-39.
16. Солдатенков Ф.Н. Парадигма олимпийского образования в аспекте конкурсной деятельности как фактор повышения мотивации к физической культуре и здоровому образу жизни// Вестник Сургутского государственного педагогического университета.
17. Захаревич А.А. Организация мероприятий по олимпийскому образованию в Республике Беларусь на примере учреждений дошкольного образования// Физическая культура, спорт, олимпизм: проблемы и перспективы : Сборник статей открытой научно-практической

конференции, посвященной Году науки и технологий, Великие Луки, 07–08 апреля 2021 года. – Великие Луки: Великолукская государственная академия физической культуры и спорта, 2021. – С. 274-280

18. Шакирова М.В. Педагогические условия формирования гражданственности студентов вуза физической культуры в процессе олимпийского образования // Мир науки. Педагогика и психология. – 2019. – Т. 7, № 1. – С. 14.

19. Леонтьева Л.С. Содержание и оценка эффективности усвоения дисциплины "Олимпийское образование" / Л. С. Леонтьева, Н. С. Леонтьева, М. В. Коренева // . – 2018. – № 1. – С. 145-147.

20. Гуслистова И. И. Ценностное отношение к содержанию олимпийского образования и его формирование в средних школах-училищах олимпийского резерва / И. И. Гуслистова // Мир спорта. – 2020. – № 4(81). – С. 63-67.

REFERENCES

1. Andrushhishin I.F. Olimpijskoe obrazovanie v podgotovke specialistov v oblasti fizicheskoy kul'tury i sporta // Teorija i metodika fizicheskoy kul'tury. – Almaty. – 2019. – №3(57). – В. 11-15.

2. Bakhtiyarova S., Kuderiyev Z., Murzakhmetov Y. [et al.]. Olympic education as one of the priority areas of physical education and sports specialists// Journal of Physical Education and Sport. – 2020. – Vol. 20. – № 1. – P. 273-279.

3. Doshybekov A.B., Mektep okushylaryna olimpiadalyk bylym berudı damytu //Teorija i metodika fizicheskoy kul'tury. 2022. № 3 (69). S. 13-19.

4. Zagrevskaya A.I. Olympic education at physical culture universities based on anthropic education technologies / A. I. Zagrevskaya, V. S. Sosunovskiy // Theory and Practice of Physical Culture. – 2017. – No. 2. – P. 24.

5. Schneider O.S. Efficiency of Olympic preschool physical education in families / O.S. Schneider, M.A. Sotnikova, I. M. Vorotilkina // Theory and Practice of Physical Culture. – 2017. – No. 7. – P. 21.

6. Maria B. Distance-pedagogical technologies in olympic education for schoolchildren / Oleksandr K., E. Valentina, Y. Olena // . – 2019. – Vol. 19, No. 4. – P. 2497-2503.

7. Zagitova M. Organizacija dejatel'nosti regional'nyh centrov olimpijskih issledovanij i olimpijskogo obrazovanija v Ukraine / M. Zagitova, L. Radchenko // . – 2019. – № 1. – S. 4-9.

8. Grec G. N. Osobennosti kontekstnogo (mezhdisciplinarnogo) podhoda v shkol'nom olimpijskom obrazovanii // Fizicheskaja kul'tura v shcole. – 2022. – № 3. – S. 17-20. –

9. Romanov A.A. Funkcii olimpijskogo vospitaniya v sisteme gumanitarnogo obrazovanija obuchajushhihsja // Uchenye zapiski universiteta im. P.F. Lesgafta. – 2022. – № 4(206). – S. 363-367.

10. Matveev S., Radchenko L., Shherbashin Ja. Olimpijskoe obrazovanie ot Drevnej Grecii do sovremennosti // Nauka v Olimpijskom sporte. – 2007. – S. 46-52.

11. Bulatova M.M. Platonov V. Olimpizm i olimpijskoe obrazovanie: istorija, sovremennost', budushhee // Nauka v olimpijskom sporte. – 2018. – № 4. – S. 4-27.

12. Stoljarov V. Konceptija olimpijskogo obrazovanija (mnogoletnij opyt razrabotki i vnedrenija v praktiku) / V. Stoljarov // Nauka v olimpijskom sporte. – 2019. – № S3. – S. 112-117.

13. Doskaraev B.M. Kazakstandary olimpiadalyk bilim zhane sport tarihyndy ocherkteri: Oqu qyraly. / B.M. Doskaraev, E.K. Sejsenbekov, E.T. Altynbek. – Almaty: KazSTA, 2019. – 400 b.

14. Makarov A.A. Aktual'nye voprosy teorii i praktiki olimpijskogo obrazovanija // Vestnik Polockogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya E. Pedagogicheskie nauki. – 2008. – № 5. – S. 116-120.

15. Guslistova I.I. Metodologicheskie podhody v olimpijskom obrazovanii // Vyshhejschaja shkola: navukova-metadychny i publicystychny chasopis. – 2019. – № 2(130). – S. 37-39.

16. Soldatenkov F.N. Paradigma olimpijskogo obrazovanija v aspekte konkursnoj dejatel'nosti kak faktor povysheniya motivacii k fizicheskoy kul'ture i zdorovomu obrazu zhizni// Vestnik Surgutskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta.

17. Zaharevich A.A. Organizacija meroprijatij po olimpijskomu obrazovaniju v Respublike Belarus' na primere uchrezhdenij doskol'nogo obrazovanija// Fizicheskaja kul'tura, sport, olimpizm: problemy i perspektivy : Sbornik statej otkrytoj nauchno-prakticheskoy konferencii, posvjashhennoj

Godu nauki i tehnologij, Velikie Luki, 07–08 aprelja 2021 goda. – Velikie Luki: Velikolukskaja gosudarstvennaja akademija fizicheskoj kul'tury i sporta, 2021. – S. 274-280

18. Shakirova M.V. Pedagogicheskie uslovija formirovanija grazhdanstvennosti studentov vuza fizicheskoj kul'tury v processe olimpijskogo obrazovanija // Mir nauki. Pedagogika i psihologija. – 2019. – T. 7, № 1. – S. 14.

19. Leont'eva L.S. Soderzhanie i ocenka jeffektivnosti usvoenija discipliny "Olimpijskoe obrazovanie" / L. S. Leont'eva, N. S. Leont'eva, M. V. Koreneva // . – 2018. – № 1. – S. 145-147.

20. Guslistova I. I. Cennostnoe otnoshenie k soderzhaniju olimpijskogo obrazovanija i ego formirovanie v srednih shkolah-uchilishhah olimpijskogo rezerva / I. I. Guslistova // Mir sporta. – 2020. – № 4(81). – S. 63-67.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается развитие олимпийского образования в подготовке будущих специалистов физической культуры и спорта в высших учебных заведениях. Акцентируя внимание на актуальности исследования, принимая во внимание, что достижения спортсменов-призеров Олимпийских игр имеют большое социальное, воспитательное и воспитательное значение, необходимо ввести в учебный процесс элективный предмет «Олимпийское образование».

При этом наблюдается низкий уровень приобщения детей и молодежи к идеалам и ценностям олимпийского образования.

По мнению автора, включение олимпийского образования в тренировочный процесс будущих специалистов физической культуры и спорта способствует формированию системы знаний об олимпийском движении, приобщению к идеалам и ценностям олимпизма. В статье представлен обзор исследований, проведенных зарубежными и казахстанскими учеными в области олимпийского образования. Кроме того, в статье показаны результаты опроса будущих специалистов физической культуры и спорта о роли олимпийского образования и готовности использовать его в профессиональной деятельности после прочтения элективного предмета «Олимпийское образование». В результате было замечено, что элективный предмет оказывает существенное влияние на роль олимпийского образования для специалистов физической культуры и спорта и повышение их готовности использовать его в своей профессиональной деятельности.

FTAXP 15.81.21

Джакупова А.Г., аға оқытушы, магистр, <https://orcid.org/0009-0008-7413-8201>

«Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті»КеАҚ
Орал қ., Жәңгір хан көшесі 51, 090009, Қазақстан, Aigul_GULGAZ@mail.ru

Jakupova A.G., senior lecturer, master, <https://orcid.org/0009-0008-7413-8201>

NJSC «West Kazakhstan Agrarian and Technical University named after Zhangir khan», Uralsk, st. Zhangirkhan 51, 090009, Kazakhstan, Aigul_GULGAZ@mail.ru

НЕЙРОМАРКЕТИНГ ТҰТЫНУШЫЛАРДЫҢ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫНА ӘСЕР ЕТУ ӘДІСІ РЕТІНДЕ

NEUROMARKETING AS A METHOD OF INFLUENCE ON CONSUMER BEHAVIOR

ТҮЙІН

Мақала нейроэкономикамен және оның тұтынушылардың мінез-құлқын зерттеулерінде қолданылуымен танысқысы келетіндерге арналған. Мақаланың мақсаты - нейроэкономика саласындағы жалпыланған негізгі білімді ұсыну, сондай-ақ нейромаркетинг әдістерін ескере отырып, бұрын жүргізілген зерттеулерге әдеби шолу жасау. Жұмыста монографиялық зерттеу әдісі қолданылды. Тұтынушылардың мінез-құлқын зерттеу бірқатар қиындықтар мен ерекшеліктерді тудырады. Бұл қиындықтар, әсіресе, тұтынушылардың нақты мінез-құлқы Номо есonomicus моделі сияқты ұтымды модельдерден айтарлықтай ерекшеленетін